

Московска декларация за медийна и информационна грамотност

ИФЛА, Москва, 28 юни 2012

Променящата се медийна среда и бързото разрастване на обема от информация влияят на хората и обществото повече от всякога. За да успяват в такава среда и да се справят ефективно с проблемите във всички сфери на живота, е необходимо хората, общностите и нациите да получат сериозен набор от компетенции, с които да могат да търсят, да оценяват критично и да създават нова информация и знания под различна форма, използвайки съществуващи средства, и да ги споделят чрез различни канали. Тази грамотност създава нови възможности за подобряване качеството на живота. Но хората, организациите и обществото трябва да се справят със съществуващите пречки за свободното и ефективно използване на информация, включително:

- Ограничени възможности, ресурси и инфраструктура;
- Цензура, ограничена информация за обществено достояние, комерсиализация, приватизиране и монополизиране на информацията;
- Незачитане на културното и езиковото многообразие;
- Прекомерни и неуместни законови бариери за достъп, разпространение и притежаване на информация;
- Липса на подход за дългосрочно запазване на информация, особено на лична дигитална информация, и
- Липса на междусекторно и интердисциплинарно сътрудничество между заинтересованите страни (между библиотекари и преподаватели по медии, между масмедии и академични организации и т.н.)

В този контекст Международната конференция Медийна и информационна грамотност за общество на знанието, проведена в Москва, 24-28 юни 2012 г., беше насочена към повишаване на обществената осведоменост за значението, мащаба и актуалността на задачите за подкрепа на медийната и информационна грамотност

сред информационни, медийни и образователни специалисти, държавници и широката общественост; към идентифициране на основните предизвикателства, политики и професионални стратегии в тази област, както и към разширяване на международния, регионалния и националния отзвук на въпроси, касаещи медийната и информационната грамотност.

Конференцията беше организирана от Министерството на културата на Руската федерация, Държавната агенция по печата и масовите комуникации, Комисията на Руската федерация за ЮНЕСКО, Програмата на ЮНЕСКО „Информация за всички“, Секретариата на ЮНЕСКО, Международната федерация на библиотечните асоциации и институции (ИФЛА), института на ЮНЕСКО за информационни технологии в образованието, Руската комисияна Програмата на ЮНЕСКО „Информация за всички“ и Центъра за междурегионално библиотечно сътрудничество, в рамките на председателството на Русия на междуправителствената Програма на ЮНЕСКО „Информация за всички“.

Конференцията събра близо 130 участника от 40 страни на всички континенти: ръководители и експерти от ключови специализирани международни правителствени и неправителствени агенции и организации; водещи световни експерти в областта на изграждане на общество на знанието; водещи учени и професори по журналистика, библиотекознание и образование; ръководители и представители на държавни органи, отговарящи за образователни институции, библиотеки, печатни и електронни медии; представители на международни и национални сдружения на специалисти по медийна и информационна грамотност; представители на организации и институции, свързани с публикуване на професионална литература по медийна и информационна грамотност, и работещи в медии.

Участниците в конференцията се споразумяха за следното:

1. Медийната и информационна грамотност (МИГ) е предпоставка за устойчивото развитие на отворени, многобройни, всеобхватни и активни общества на знанието и на гражданските институции, организации, общности и отделни индивиди, от които се състоят тези общества.
2. МИГ се определя като комбинация от знания, нагласи, умения и практики, необходими за получаване, анализиране, оценяване, използване, създаване и разпространение на информация и знания по креативни, законови и етични начини, зачитащи човешките права. Медийно и информационно грамотните лица могат да използват различни медии, източници на информация и канали в личния си,

професионалния и обществения живот. Те знаят кога и от каква информация се нуждаят, за какво, къде и как да я получат. Те разбират кой е създал тази информация и защо, както и ролите, отговорностите и функциите на медиите, информационните доставчици и институциите на паметта. Те могат да анализират информация, съобщения, нагласи и ценности, предавани чрез медиите и други създатели на съдържание; могат да проверят достоверността на информацията, която са открили или създали, по редица общи, лични и контекстови критерии. Затова компетенциите за МИГсе разпростират отвъд информационните и комуникационните технологии и обхващат ученето, критичното мислене и способностите да се интерпретира извън и над професионалните, образователните и обществените ограничения. МИГсе отнася за всички видове медии (устни, печатни, аналогови и електронни) и всички форми и носители на информация.

3. Концепцията за МИГсе основава на предишни международни документи, като Пражката декларация „Към информационно грамотно общество“ (2003), Александрийската прокламация „Фарове на информационното общество“ (2005), Декларацията от Фез за медийна и информационна грамотност (2011) и Препоръките на ИФЛА за медийна и информационна грамотност. МИГподкрепя основните компетенции, необходими за да се работи ефективно за постигане на целите на ООН за развитие на хилядолетието, Декларацията на ООН за защита правата на човека, както и на целите, популяризирани от Световната среща на върха по въпросите на информационното общество.

4. За да се постигнат тези цели, отделните хора, общности, фирми, организации и нации непрекъснато се нуждаят от информация за себе си и тяхната физическа и социална среда, както и от разбиране на многото различни медии, чрез които тази информация се открива, разбира и предава. Медиите са в състояние на постоянна промяна. Новите технологични разработки продължават да променят параметрите на работа, свободно време, семеен живот и гражданство.

Навсякъде по света хората живеят в среда, все по-често определена от сближаването на различни медии, интерактивност, мрежи и глобализация. Особено (но не само) за по-младите хора значението на медиите и партньорските мрежи се е увеличило, а по-голяма част от израстването им се случва извън традиционните среди за обучение. Създаването на медиите днес вече не е в ръцете на малка група професионалисти: сега всеки може да генерира информация.

5. В същото време цифровото разделение остава значително. Много хора в развиващите се страни нямат никакъв достъп до

информация и медии. Дори и в развития свят са поставени ограничения за физическия достъп до технологии и много хора на всички нива нямат умения за критическо мислене, необходими за вземане на информирани решения и за решаване на проблеми във всички сфери на живота (лични, социални, образователни, професионални аспекти на местно, национално, регионално и международно ниво).

Като се има предвид всичко това, участниците в Международната конференция Медийна и информационна грамотност за общество на знанието се обръщат към държавните глави; системата на ООН (особено ЮНЕСКО), междуправителствени и неправителствени организации; образователни и изследователски институции и професионални асоциации; медийни институции; културни и социални институции; мрежи; и към бизнес сектора със следните предложения:

- а) Да се признае, че МИГе от съществено значение за благополучието и напредъка на индивида, общността, икономиката и гражданското общество;
- б) Подкрепата за МИГ да се интегрира във всички национални образователни, културни, информационни, медийни и други политики;
- в) Да се определят отговорностите, да се развива капацитет и да се насърчава сътрудничеството между и сред различните заинтересовани страни (правителствени, образователни, медийни и младежки организации, библиотеки, архиви, музеи, НПО и др.);
- г) Да се насърчават образователните системи да започнат структурни и педагогически реформи, необходими за повишаване на МИГ;
- д) Да се интегрира МИГ в учебните програми, като се включат системи за оценка на всички нива на образование, и наред с тях обучение през целия живот и на работното място, както и обучение на учителите;
- е) Да се приоритизира подкрепата за мрежи и организации, работещи по въпросите на МИГ, и да се инвестира в изграждане на капацитет;
- ж) Да се проведат изследвания и разработване на инструменти за МИГ, включително рамки за разбиране, практики, основани на доказателства, показатели и техники за оценяване;
- з) Да се разработват и прилагат стандартите за МИГ;
- и) Да се насърчават свързани с МИГ компетенции: четене, писане, говорене, слушане и гледане;
- й) Да се насърчават межкултурния диалог и международното сътрудничество, като същевременно се насърчава МИГ по света;
- к) Да се инвестира в процеси, които поддържат дългосрочно съхранение на цифрова информация;

л) Да се насърчават и защитават правото на свобода на изразяване, правото на свобода на информацията, правото на неприкосновеност и поверителност, етични принципи и други права.

Този документ е плод на кооперираните усилия на на участници от следните 40 страни: Аржентина, Австралия, Азербайджан, Бангладеш, Беларус, Бразилия, Германия, Египет, Замбия, Индия, Ирак, Израел, Италия, Кабо Верде, Казахстан, Канада, Катар, Китай, Киргизстан, Латвия, Ливан, Литва, Малайзия, Мексико, Молдова, Норвегия, Обединеното кралство, Полша, Руската федерация, Судан, Съединените американски щати, Сърбия, Турция, Украйна, Унгария, Филипините, Финландия, Франция, Холандия и Хърватия.

Превод Мая Петрова